

TNO-rapport

Arbeid

Polarisavenue 151
Postbus 718
2130 AS Hoofddorp

www.tno.nl/arbeid

KvL/V&GW/2010.172/031-14797/01.04/bos/blo

De meerwaarde van internationale projecten met
co-financiering vanuit vraaggestuurde program-
ma's.

T 023 554 93 93
F 023 554 93 94

Datum	24 maart 2010
Auteurs	Ellen Bos, Jan Michiel Meeuwsen

Alle rechten voorbehouden. Niets uit dit rapport mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van TNO.

Indien dit rapport in opdracht werd uitgebracht, wordt voor de rechten en verplichtingen van opdrachtgever en opdrachtnemer verwezen naar de Algemene Voorwaarden voor Onderzoeks- opdrachten aan TNO, dan wel de betreffende terzake tussen partijen gesloten overeenkomst. Het ter inzage geven van het TNO-rapport aan direct belanghebbenden is toegestaan.

© 2010 TNO

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	3
2	Terugblik op afgeronde projecten.....	4
3	Bevindingen.....	7
4	Vooruitblik.....	10
5	Randvoorwaarden voor toekomstige aanvragen co-financiering.....	11
A	Case verslagen.....	13

1 Inleiding

Steeds vaker wordt een beroep gedaan op het budget van de Vraaggestuurde Programma's (VP) als cofinanciering bij internationale projecten. TNO BU Arbeid Hoofddorp kent verschillende VP's die worden gemanaged door VP-managers. Een VP betreft een 4 jarig programma opgesteld in samenspraak met een of meerdere ministeries.

De VP-managers hebben behoefte aan een kader waarbinnen de afweging tot toekenning van co-financiering gemaakt kan worden. Op dit moment is de organisatie rondom een aanvraag voor co-financiering ad hoc geregeld. Dat wil zeggen dat als een projectleider co-financiering nodig heeft voor een internationaal voorstel, een van de VP-managers om extra financiering wordt benaderd. Ook is onvoldoende duidelijk wat de opbrengsten zijn van met cofinanciering gerealiseerde internationale projecten voor TNO en voor de Nederlandse maatschappij. Opbrengsten betreffen niet alleen winst of realisatie van de beoogde projectresultaten, maar bijvoorbeeld ook versterking van de internationale positie van TNO of versterking van het netwerk. Daarnaast, omdat cofinanciering vanuit een TNO VP Nederlands gemeenschapsgeld betreft, is er een terechte vraag wat de projectopbrengst voor Nederland betekent. Anders geformuleerd: wat is de meerwaarde van deze projecten voor Nederland?

Deze rapportage doet verslag van een inventarisatie waarbij op basis van lopende of afgeronde internationale projecten geprobeerd wordt meer inzicht te krijgen in de meerwaarde van internationale projecten. Tevens wordt een richtlijn geboden met elementen waarmee rekening gehouden zou kunnen worden bij de honorering van toekomstige cofinancieringverzoeken.

In totaal zijn 8 (deel)projecten nader bekeken. Dit is gedaan door bestudering van projectdocumenten zoals een projectvoorstel of een projectrapportage en door het afnemen van 8 (telefonische) interviews met de projectleiders of –deelnemers van internationale projecten. De verslagen van deze gesprekken zijn als bijlage toegevoegd.

2 Terugblik op afgeronde projecten

Er zijn 8 (deel)projecten geëvalueerd. Dit betreffen internationale projecten die in de afgelopen 2 jaar zijn uitgevoerd of gestart. In enkele tabellen geven we een kort overzicht van de verschillende projecten. Tabel 1 geeft inzicht in budgetten, financieringsbron en looptijd. Tabel 2 geeft een samenvatting van de interviews met projectleiders. De interviews zijn volledig opgenomen in de bijlagen.

Tabel 1. Financieel overzicht

Project	Looptijd	Funding	Totaal budget TNO in Keur	Cofinanciering TNO in Keur	Cofinanciering TNO in procenten	VP
ENWHP-EU-Move	3 jaar	EU, DG Sanco	334	200	60%	Innovatie van Arbeid
EUROFOUND Guide internal flexibility	1 jaar	EUROFOUND, tender	30	15	50%	Verskillende VP's
HIRES	2 jaar	DG EMPL, networkgrant	11	11	100%	?
EUROQUALE	3 jaar	KP7	580	98	17%	Innovatie van Arbeid
PEROSH-MSD	2 jaar	geen	5	5	100%	Innovatie van Arbeid
PRIMA-EF	2 jaar	KP6	240	120	50%	Innovatie van Arbeid
PSYRES	2 jaar	New-OSH-ERA	200	50	25%	Innovatie van Arbeid
Topic Centre Bilbao	1 jaar	EU OSHA	40-50	35	87-70%	Innovatie van Arbeid

* voor NEW OSH ERA heeft iedere partner zijn/haar eigen funding geregeld. We hebben een totaal budget aan uren, maar voor iedere partner is daar weer een ander geldbedrag aan gekoppeld. Bij elkaar is het ongeveer 8 ton.

Tabel 2. Samenvatting van Meerwaarde zoals aangegeven door de projectleiders

Project	Projectleider	Status	Passend bij TNO strategie?	Benutten projectresultaten	Impact voor TNO	Impact voor NL
ENWHP-EU-Move	Anja Dijkman	Afgerond	Bij Gezond, Vitaal en Veilig. Thema: organisatieontwikkeling gezond ondernemen.	Database verder vullen en analyses verdiepen. Ontwikkeling NEN <i>Praktijkrichtlijn Gezond inzetbaar</i> .	Gesprek met SER. Spin off naar een opdracht. Zichtbaarheid TNO in EU. Slagvaardig imago. Versterking kennispositie en internationaal netwerk.	Publicatie met goed practices. SZW matig en VWS sterk betrokken.
EURO-FOUND Guide internal flexibility	Anneke Goudswaard	Afgerond	Ja. Geeft TNO goede positie om zich te mengen in het internationale debat	Mogelijke kansen zijn: publiceren van een artikel om de resultaten beter te verspreiden. Er komt nog wel een Nederlands boekje	Betere zichtbaarheid van TNO in Europa Versterking van onze kennispositie of andere nl partners, stakeholders Betere positie om ons te mengen in het debat.	Nederlandstalig boek dat we schrijven in het kader van verdiepingsstudies voor SZW over arbeidsvoorwaarden
HIRES	Catelijne Joling	Afgerond	Ja. Reorganisatie en de effecten op de gezondheid van werknemers is in deze tijd zeer van belang	Goed benut. Eventueel: methoden ontwikkelen voor bedrijven bij reorganisaties. Mensen benaderen die goed hebben gereageerd in de workshop	Verstevinging netwerk. Ervaring opdoen met Europese projecten. Gevraagd worden voor presentaties e.d. Nieuwe opdrachten. Toegang tot kennis op laagdrempelige manier	Er zijn Nederlandse workshops voor bedrijven georganiseerd.
EUROQUALE	Irene Houtman	Niet gehonoreerd	Gezond, vitaal en veilig, monitor op internationaal niveau. Op het lijf geschreven. Survey door TNS NIPO.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
PEROSH-MSD	Ellen Bos	In uitvoering	Gezond, vitaal en veilig. Investeren in PEROSH netwerk. Niet erg uitdagend werk.	Nog niet gerealiseerd, maar er zijn kansen richting bedrijven	Invulling lidmaatschap PEROSH netwerk	Gering, veel is al bekend.
PRIMA-EF	Gerard Zwetsloot	Afgerond	Gezond, vitaal en veilig. Verbindt aandacht voor psyche, gezond ondernemen en monitoring.	ESENER project is met dit netwerk opgezet. Kans om in olie- en gasindustrie verder te gaan. Spin off naar vervolgprijs: training materiaal. Meer evidence	Sterk consortium met toekomstkansen. Veel belangstelling voor het raamwerk (WHO, ILO) Koppeling met ENWHP mental health project.	SZW weinig betrokken. Vernieuwend veldwerk ESENER survey in EU.

Project	Projectleider	Status	Passend bij TNO strategie?	Benutten projectresultaten	Impact voor TNO	Impact voor NL
				based goede praktijken. Meer positieve kant benadrukken (bevlogenheid)	Contacten met DG Sanco en EMPL moeizaam	
PSYRES	Noortje Wiezer	In uitvoering (net gestart)	Ja. Reorganisatie en de effecten op de gezondheid en het welzijn van werknemers is in deze tijd zeer van belang	nvt	Te verwachten impact: Versterking netwerk Ontwikkeling van expertise op het terrein van restructuring	Te verwachten impact: Relevante toepasbare kennis voor het Nederlandse bedrijfsleven
Topic Centre Bilbao	Brigitte Blatter	In uitvoering	Gezond, vitaal en veilig. Ook BU overstijgend.	Van passieve naar een meer actieve houding richting Bilbao; wat staat er op de agenda?	Spin off met dit netwerk naar MSD tender van DG EMPL die gewonnen is. Fase 2 Digirie gaat via Topic Centre lopen. TNO Is meer brenger dan haler	Zorgt voor goed imago NL in EU.

3 Bevindingen

De projecten die zijn geëvalueerd in het kader van het project betreffen 4 afgeronde projecten, 3 projecten in uitvoering en 1 afgewezen projectvoorstel.

De projecten variëren in omvang van 30 tot 2600 Keuro aan totaal projectbudget. Er is tussen de 30 en 580 Keuro cofinanciering aangevraagd. De percentages cofinanciering ten opzichte van het totale projectbudget variëren van 25 tot 100%.

Co-financiering is nodig volgens sommigen vanwege de concurrentie met Oost-Europese landen en universiteiten. Deze landen kunnen een lager uurloon hanteren. Soms is cofinanciering hoe dan ook een voorwaarde vanuit de tender of call.

Tijdens de interviews bespeurden we een groot enthousiasme voor het werken in internationale projecten. Collega's vinden dit leuk om te doen, het geeft uitdaging aan het werk en geeft status. Het werken met internationale partners betekent ook werken met verschillende culturele achtergronden. Dit geeft ook meerwaarde aan het werk.

In de meeste projecten zijn internationale partners een vereiste. In enkele projecten zoals ENWHP of PEROSH zijn deze partners al aanwezig vanwege de constructie waarin wordt gewerkt. In andere projecten moeten partners gezocht worden via bestaande contacten. Binnen TNO zijn de collega's met veel internationale ervaring voorzien van uitgebreide netwerken. Deze netwerken 'hangen' vaak aan een persoon en zijn niet breed bekend binnen TNO.

De kwaliteit van de samenwerkingspartner is medebepalend voor het uiteindelijke projectresultaat. Het is als projectleider van belang op de hoogte te zijn van de kwaliteiten van een partnerinstituut of samenwerkingspartner. De vraag is of we hier voldoende inzicht in hebben binnen TNO. Te vaak ontstaan projectinitiatieven omdat we ad hoc benaderd worden door een partner en een collega enthousiast is. Wat ontbreekt, is een scherpe analyse om te bepalen of een partner financieel en kwalitatief betrouwbaar is.

Een ander punt waarin we volgens sommigen effectiever kunnen zijn bij het schrijven van internationale projectvoorstellen of het uitvoeren van internationale projecten is het delen van kennis en goede praktijkvoorbeelden. We kunnen meer aan kennismanagement doen bij internationale projecten. Bijvoorbeeld heeft een collega al ervaring met het schrijven van proposals; wat werkt en wat werkt niet? Welke netwerkpartners kennen we en kunnen we gebruiken? Maar ook het omgaan met de kennisresultaten van de projecten is soms onvoldoende. Het project is klaar, maar er is te weinig budget over voor verspreiding, eventueel door een publicatie. Soms heeft men hier helemaal niet aan gedacht.

De koerswijziging van de BU Arbeid eind 2009, namelijk meer naar ontwikkeling van innovatieve kennis, staat soms op gespannen voet met projecten die minder kennisontwikkeling, maar eerder disseminatie en kennisverzameling beogen, zoals het ENWHP project en het topic centre Bilbao. Overigens heeft het ENWHP wel een stap gezet naar de ontwikkeling van een gezamenlijke onderzoeksagenda.

Meerwaarde voor TNO

Iedereen vindt dat de internationale projecten meerwaarde opleveren voor TNO. Ervaring met internationale projecten geeft TNO een legitieme positie om aan internationale debatten mee te doen. We raken meer en meer bekend in het internationale netwerk en worden zelf ook uitgenodigd door andere partners voor deelname.

Tevens zorgt ervaring in internationale projecten voor status en een goede positie van TNO op nationaal niveau en geeft het specifieke expertise, namelijk kennis over onderwerpen in andere lidstaten. Een project met goede resultaten en een goed imago zorgt ervoor dat TNO collega's worden gevraagd voor presentaties, deelname aan werkgroepen, nieuwe opdrachten, etc. Een goed voorbeeld hiervan is het PRIMA-EF project waarbij met een deel van het partner netwerk voor PRIMA-EF door is gegaan in het zgn. ESENER project en een project voor de ontwikkeling van trainingsmaterialen PRIMA ET. Tijdens het komende ICOH congres in Nederland in juni 2010 zal een side meeting georganiseerd worden voor het PRIMA-EF netwerk.

Ook zijn er diverse voorbeelden van nieuwe opdrachten als spin off van een internationaal project. Vanuit het ENWHP netwerk is opdracht gegeven voor een effectmeting van gezondheidsbeleid bij een GGZ instelling. HIRES droeg belangrijk bij aan het ontstaan van NEW OSH ERA project PSYRES; het zorgde voor het juiste netwerk. Een ander voorbeeld van spin-off betreft het initiatief voor het ontwikkelen van een gezamenlijke onderzoeksagenda vanuit het ENWHP netwerk. Via het netwerk van het Topic Centre gaan in 2010 ook EU digirie pilots lopen waar het de bedoeling is dat TNO deze exclusief zal uitvoeren. Tevens werd via ditzelfde netwerk in 2008 een belangrijke opdracht van DG Employment verworven, namelijk: het MSD Impact project.

Meerwaarde voor Nederland

De gesprekspartners vonden dit vaak moeilijker aan te geven. In een enkel geval, zoals bij het Topic Centre en PEROSH Joint Research project MSD, overheerst de indruk dat Nederland meer kennis brengt dan haalt. Binnen het ENWHP project schieten de Nederlandse good practices er met kop en schouder bovenuit en is het lastiger om aan te geven welke good practice van buiten Nederland echt innovatief kan zijn voor Nederland.

PRIMA-EF heeft wel een belangrijke bundeling van kennis opgeleverd die interessant is voor Nederland, maar contacten met mondiale beleidsbeïnvloeders als de WHO zijn beter geregeld dan die met de nationale beleidsmakers als de ministeries VWS en SZW. Voor HIRES geldt hetzelfde. Er is interessante kennis ontwikkeld, maar kennisoverdracht van de projectresultaten binnen Nederland of contacten met Nederlandse beleidsmakers lijken te ontbreken. In dit project was er overigens wel een wens om instrumenten te gaan ontwikkelen, waarmee die kennisoverdracht naar bedrijven en beleidsmakers kon plaatsvinden. Dit is echter niet gerealiseerd.

Het EUROFOUND project rondom een Guide for internal flexibility zal wel een boekje publiceren in het Nederlands, waarmee de vergaarde kennis overgedragen kan worden aan Nederlandse bedrijven en stakeholders.

Vaak wordt het Nederlandse deel van een project niet of te krap begroot en dat belemmert de disseminatie van kennis binnen Nederland. Borging voor verdere kennisoverdracht binnen Nederland ontbreekt.

Overigens ontplooit het ENWHP Move project van vorig jaar wel zeer praktische activiteiten om de kennis binnen Nederland te verspreiden en borgen. Ook slaagt dit project er vrij goed in nationale beleidsmakers en –beïnvloeders te bereiken: in april 2009 kon een presentatie over het project in de SER worden verzorgd en VWS neemt de belangrijkste bevindingen van het project op in haar preventienota; bijvoorbeeld in de vorm van het concept ‘parallele belangen’ waarbij ook het bedrijfsleven gezien wordt als een stakeholder met invloed op de gezondheid van Nederlandse burgers. TNO wordt met haar publicaties hierin nadrukkelijk als bron vermeld.

PRIMA-EF heeft fact sheets geproduceerd die EU-breed verspreid werden, maar, opnieuw, de verspreiding van de verworven kennis binnen Nederland is beperkt.

Over het algemeen zijn de contacten met Nederlandse en EU beleidsmakers mager. Dat valt soms ook niet mee, omdat ambtenaren regelmatig van functie of afdeling veranderen. Toch missen we een zekere hardnekkigheid en vastberadenheid binnen de projecten om de internationaal verzamelde en verworven kennis op de agenda te krijgen van Nederlandse, c.q. Europese beleidsmakers.

Niettemin laten alle projecten zien hoe er nuttig gebruik gemaakt kan worden van de internationale netwerken waarin TNO zit. Dit biedt goede kansen voor de verdere ontwikkeling rondom joint programming van nationaal onderzoek binnen ons vakgebied.

4 Vooruitblik

Voor een betere afweging en inzet van cofinanciering voor internationale projecten, zijn een paar zaken van belang.

Intern

De vaardigheden van projectleiders voor internationale voorstellen kunnen worden verbeterd, bijvoorbeeld door het volgen van de cursus schrijven van KP7 voorstellen bij Hyperion. Vooral omdat deze cursus – door enkelen van ons gevolgd – zeer goed beschrijft hoe rekening gehouden kan worden met de belangen van (EU)beleidsmakers en wat dat betekent voor de projectresultaten en, vooral, de disseminatie van de resultaten. Hoewel deze cursus gaat over onderzoeksvoorstellen voor het Europese kaderprogramma, is veel ook toepasbaar op andersoortige internationale projecten.

Het verder in kaart brengen en ontwikkelen van de internationale netwerken is van groot belang om betrouwbare partners aan ons te binden. Dit is mede een taak voor business development internationaal. De drie proposities van onze BU en de business developer internationaal moeten weten wat er gaande is. Dat verhoogt de kwaliteit van onze keuzes voor tenders en onderzoeksvoorstellen en keuzes van onderzoeksthema's binnen de vraaggestuurde programma's.

Proces

Een internationale aanbestedingskalender met opdrachtgevers die we belangrijk vinden, is nuttig. Hierin dienen we keuzes te maken. Bijvoorbeeld: KP7, EUROFOUND, PROGRESS (geen cofinanciering nodig), PEROSH joint research projects, NEW OSH ERA calls, etc. Zo kan de behoefte aan cofinanciering enigszins gepland worden en van te voren geschat. Het voorkomt dat we ad hoc dienen te beslissen over verzoeken om cofinanciering.

Toekenningscriteria zijn vervolgens nodig om elk verzoek om cofinanciering te beoordelen. In het volgende hoofdstuk geven we een eerste aanzet.

Extern

De contacten met Nederlandse beleidsmakers zijn vaak mager in de onderzochte projecten en om dat te verbeteren kan gedacht worden aan een gezamenlijke bijeenkomst/seminar voor beleidsmakers/stakeholders om internationaal verworven kennis van het afgelopen jaar over te dragen of te presenteren. Of ... nog beter, TNO zou ook ter voorbereiding van de bovengenoemde aanbestedingskalender, beleidsmakers, stakeholders kunnen uitnodigen om aan te geven wat men interessant vindt. Hiermee vergroten we proactief de betrokkenheid van beleidsmakers.

Nadrukkelijker dient er op de website ruimte te komen om hier meer aandacht aan te schenken; in het Engels, in een bepaald format. Ook is denkbaar dat we via sociale netwerken als LinkedIn groepen opzetten om nieuwsberichten en aankondigingen van de internationale projecten te doen.

Tenslotte zou voor elke aanvraag een korte business case, maar zeker ook een public case gemaakt moeten worden t.b.v. voorselectie.

5 Randvoorwaarden voor toekomstige aanvragen co-financiering

Aan welke voorwaarden moet een aanvraag voor co-financiering voldoen? En hoe kunnen we een dergelijke aanvraag goed beoordelen? In dit hoofdstuk geven we enkele suggesties om deze vragen goed te beantwoorden.

Financieringen duur van projecten

Bij cofinanciering dienen we te streven naar een optimale verhouding funding en eigen geld; bijvoorbeeld 75% funding en 25% TNO cofinanciering, zoals bij het kaderprogramma het geval is. Hoe lager de funding, hoe dwingender de argumenten moeten zijn om aan een project mee te doen. Zo zijn bijvoorbeeld call for proposals van de EU DG's financieel tamelijk ongunstig voor TNO, want vaak is 70% cofinanciering nodig. Een dergelijk project zou dus naadloos moeten aansluiten bij een vraaggestuurd programma. Ook zou de omvang en de duur van een project moeten meespelen in de besluitvorming voor toekenning. Besluitvorming tot toekenning en toetsing zou op BU-niveau moeten plaatsvinden.

Propositie

Versterkt het project de propositie of gebruiken we eigenlijk gelegenheidsargumenten om een leuk internationaal 'ding' te doen? Die afweging moet eerlijk gemaakt worden tussen bijvoorbeeld de aanvrager, de VP manager en de business developer internationaal.

Naast de inhoudelijke koers van de proposities, gaat het dan ook om de vernieuwde strategie van de BU Arbeid om grotere projecten te verwerven. Die argumenten moeten sterker wegen, dan de prijsconcurrentie uit nieuwe lidstaten. Versterking en ontwikkeling van de propositie levert de belangrijkste meerwaarde voor TNO op, naast de voor de hand liggende argumenten dat het project onze internationale netwerken versterkt.

Meerwaarde voor Nederland

Meer dan hiervoor, zou bij aanvragen voor cofinanciering gekeken moeten worden naar de meerwaarde voor Nederland. Levert het project kennis op waar Nederland echt iets mee kan of dienen we vooral veel innovatieve Nederlandse kennis te brengen? Zijn er beleidsmakers die zitten te wachten op deze kennis van buiten Nederland? Wellicht is het beter hier van te voren al contact mee te leggen zodat ook daar draagvlak ontstaat voor een project waar TNO aan wil deelnemen. Op basis van die informatie kan de public case gemaakt worden.

Kennistransfer

In het project moeten duidelijke activiteiten opgenomen zijn om kennistransfer naar de Nederlandse en EU beleidsmakers te borgen.

Risicoanalyse

Een risicoanalyse van het projectvoorstel is nodig. Wat is de kans van slagen, toekenning van de subsidiegelden? Bij de nieuwe 2010 DG Sanco call is de kans op het verwerven van funding voor een project onder een van de calls of proposal door EG liaison geschat op minder dan 10%. Dat lijkt te weinig om er echt voor te gaan.

Bij deelname van veel bedrijven is er kans op vertraging en uitval van deelnemers waarbij de vraag is of we de deliverables dan wel realiseren?

Tenslotte, is er een risicoanalyse nodig van de samenwerkingspartners; kennen we ze, zijn ze betrouwbaar, komen ze afspraken na en leveren ze kwaliteit?

A Case verslagen

ENWHP project EU Move**1. Wat is de omvang in Keuro?**

De doorlooptijd voor het gehele netwerk is bijna 3 jaar; elk jaar wordt een andere campagne uitgerold.

Globale indicatie budget Move EU: april 2006 t/m april 2009

Bijdrage VWS 2006	30.000 (losse subsidieaanvraag/toekenning)
Bijdrage VP IGM 2007	60.000
Idem 2008	60.000
Idem 2009	30.000
Bijdrage VP bewegen 2007	20.000
Idem 2008	20.000
Bijdrage EU	100.000
Additionele bijdrage EU	<u>4.500</u>
Totaal budget	334.500

2. Hoeveel co-financiering vanuit welk VP (innovatie van arbeid, gevaarlijke stoffen, innovatie die werkt)?

De meeste financiering komt van VWS en staat onder regie van het VP Innovatie van Arbeid.
Vanuit Leiden is er ook ander VP geld (KIP Vitale werknemers) voor het schrijven van een artikel.

3. Soort project: ontwikkeling, onderzoek, implementatie, consultancy, experimenteel of routine matig. Nieuwe kennis of kennistransfer (2-zijdig)?

Het is vooral kennistransfer naar elkaar toe; onderzoeksinstituten, bedrijven als belangrijkste doelgroep, hogescholen, sociale partners, thema-instituten, zoals Nederlands Instituut Sport en Bewegen en het Voedingscentrum wisselen informatie, kennis en goede praktijken uit op zowel nationaal als EU niveau.
Er is een Company Health Check ontwikkeld als self assessment instrument, speciaal voor werkgevers. Gebruik hiervan leidt tot awareness raising. Doel van het project was tweeledig: werkgevers bewust maken van het belang van aandacht voor gezondheid (specifiek 4 leefstijlthema's) op de werkvloer, én verzamelen van goede praktijken. Wat doen Nederlandse bedrijven op dit terrein? Zijn er inspirerende voorbeelden bruikbaar voor andere bedrijven? Er is een database, op basis van zelfrapportage, opgebouwd met gegevens van 300 bedrijven. Daarnaast is een tool ontwikkeld voor de identificatie van goede praktijken en hoe ze overdraagbaar zijn.

4. Past het project goed bij het TNO-strategie dan wel onze proposities?

Ja vooral Gezond, Vitaal en Veilig en daarbinnen dan de thema's organisatieontwikkeling rondom gezond ondernemen. Campagnes zijn niet onze expertise, maar het helpt om een goed en gedegen netwerk op te bouwen binnen de EU, maar ook in Nederland zichtbaar te zijn. Er kan gericht met bedrijven aan de slag worden gegaan. Men kan vanuit dit netwerk consortia gaan opbouwen om invulling te geven aan kennisontwikkeling. TNO neemt bijvoorbeeld nu het initiatief tot een onderzoeksagenda voor het ENWHP netwerk.

5. Wat is de doelstelling van het project geweest?

EU-doelstelling: awareness raising bij werkgevers en werknemers door campagnes rondom gezond ondernemen en dataverzameling via Company Health Check.
NL doelstelling: men wilde 500 bedrijven, later bijgesteld naar 300 en uiteindelijk 250 bedrijven met een ingevulde company health check.

6. Is deze doelstelling gehaald?

Ja, zie boven en daarnaast:

- Er zijn 12 goede praktijken geïdentificeerd en 6 gepubliceerd.
- Er is een netwerk van professionals in NL opgebouwd; VWS is stevig betrokken en andere instituten zoals Hogescholen.
- Daarnaast is er het MOVE EU netwerk van bedrijven die de database hebben ingevuld; zij blijven betrokken bij werkzaamheden en worden geïnformeerd over een mogelijk vervolg, bijvoorbeeld nu mental health

7. Zijn de projectresultaten goed benut of liggen er nog kansen?

Ja, goed benut. Daarnaast is er enige spin off geweest die leidde tot nieuwe projecten, zoals de opdracht voor het uitvoeren van een effectmeting met een vragenlijstonderzoek voor een GGZ instelling.

We kunnen deze kennis meer benutten; database verder vullen en diepere analyses maken.

Contacten met beleidsmakers en –beïnvloeders: Gerard Zwetsloot heeft in de SER hierover gesproken in april 2009.

Rob Gründemann zit in de NEN commissie waar een NEN praktijkrichtlijn wordt voorbereid *Gezond inzetbaar*; het ENWHP model is hier ingebracht. Vanaf januari 2010 wordt deze richtlijn verspreid. VWS verwacht ook van TNO impact richting bedrijven; belangrijke bevindingen komen in de preventienota van VWS, bijvoorbeeld in de vorm van het concept ‘parallelle belangen’ waarbij ook het bedrijfsleven gezien wordt als een stakeholder met invloed op de gezondheid van Nederlandse burgers.

8. Met welke internationale partners heb je samengewerkt?

Het ENWHP netwerk. Het Move EU Consortium waar TNO onderdeel van uit maakte bestond meer specifiek uit: Prevent (België), Universiteit Perugia (Italië), BKK en BAUA (Duitsland), Rontens Foundation (Roemenië), Centro Nacional de Condiciones de Trabajo, Instituto Nacional de Seguridad e Higiene en el Trabajo (INSHT-CNCT) (Spanje) en Oberösterreichische Gebietskrankenkasse (Oostenrijk).

9. Tegen welke problemen ben je aangelopen in het project (planning, budget, samenwerking)?

Lastig is dat je iets maakt op EU niveau wat in alle lidstaten gebuikt moet kunnen worden Zo’n vertaalslag is lastig; je moet goed aan kunnen sluiten bij je landelijke situatie. Het was improviseren. Bijvoorbeeld: de Company Health Check is een beetje een grote gemene deler geworden en niet heel specifiek toegespitst op de NL situatie.

10. Wat heeft het project opgeleverd? Welke meerwaarde heeft het project gehad voor TNO en Nederland?

- a. Zichtbaarheid van TNO in Europa.
- b. Versterken positief, slagvaardig imago van TNO, zowel nationaal als internationaal.
- c. Versterking van onze kennispositie of andere Nederlandse partners, stakeholders.
- d. Versterking internationaal netwerk.

Meerwaarde voor TNO:

- Neergezet als partner in internationaal consortium ENWHP; goede positie
- Samenwerking met anderen is concreet
- TNO heeft zich gemanifesteerd als kennisontwikkelaar
- TNO heeft initiatief genomen voor een onderzoeksgroep
- Verzoek aan TNO om secretariaat over te nemen van Duitsers

Meerwaarde voor NL:

- Goed boekje met good practices
- Op de conferentie in Perugia had NL goede bedrijven; Agis, Waterland ziekenhuis en Sabic als goede praktijken
- SZW (via Adriaan Weber) is betrokken bij dit project
- Netwerk van professionals opgebouwd; onderhoud moet beter; ondersteuning door middel van projectassistentie binnen TNO is weggefallen

11. Heb je nu nog contact met de personen met wie je hebt samengewerkt?

Ja, samenwerking wordt onder andere gecontinueerd in het volgende project Mental health.

12. Kun je een professioneel beroep op hen doen?

Ja.

13. Welke kansen zie je voor dit netwerk in de toekomst?

Gezamenlijke onderzoeksagenda ontwikkelen en mogelijk bijdrage aan JPI Health

14. Welke wetenschappelijke publicaties heeft het project opgeleverd? Zijn deze gepubliceerd?

Artikel voor populair magazine is in voorbereiding, aangeboden aan BG Magazine

15. Zijn er andere vormen van meerwaarde die je van belang vindt?

Het internationale netwerk is van groot belang. TNO kan door contacten sneller aan informatie en samenwerkingspartners komen. TNO staat op de kaart en nationaal word je er meer sexy van.

EU mental health gaat een maatschappelijk debat organiseren in januari 2010. Eerste in een reeks van nationale debatten die aansluiten op VWS beleid. Levert impact op zowel beleidsniveau, impact in bedrijven en publieke opinie.

EU Move is een van de drie thema's van het themajaarverslag van TNO concern.

Project: European Foundation for the improvement of living en working conditions

Good practice guide to internal flexibility policies in companies, 2009

1. Wat is de omvang in Keuro?
Hele voorstel: 30Keuro.
2. Hoeveel co-financiering vanuit welk vp (innovatie van arbeid, gevaarlijke stoffen, innovatie die werkt)?
15keuro, uit diverse vp's.
Cofinanciering is nodig om te kunnen concurreren met Oost Europese landen waar de uurlonen lager liggen.
3. Soort project: ontwikkeling, onderzoek, implementatie, consultancy, experimenteel of routine matig. Nieuwe kennis of kennistransfer (2-zijdig)?
Het project is gericht op kennisoverdracht. Voornaamste onderzoeksfasen zijn:
Literatuur verzamelen en ordenen.
Models of good practice beschrijven.
4. Past het project goed bij het TNO-strategie dan wel onze proposities?
Ja. De tender gaf goede aansluiting. Flexibiliteit in organisaties is een belangrijk onderwerp op nationaal en internationaal nivo. Door ervaring op te doen met dergelijke projecten kan TNO zich beter mengen in het Europees Debat.
5. Wat is de doelstelling van het project geweest?
This project sets out to contribute to the present debate on the need for European companies and their workers to become more flexible and adaptable in the face of ongoing economic change and business restructuring. The guide should therefore provide useful and practical tips for company-level actors concerning the potential benefits of developing more flexible internal workplace policies. Equally, it has been developed to assist practitioners and social partners wishing to review and/or learn more about developing such initiatives.
6. Is deze doelstelling gehaald?
Ja.
7. Zijn de projectresultaten goed benut of liggen er nog kansen?
Mogelijke kansen zijn: publiceren van een artikel om de resultaten beter te verspreiden. We nemen de kennis uit het rapport ook verder mee in onze toekomstige proposities en als één van de illustraties in een Nederlandstalig boek dat we schrijven in het kader van verdiepingsstudies voor SZW over arbeidsvoorwaarden.
8. Met welke internationale partners heb je samengewerkt?
Geen. Alleen TNO heeft dit project uitgevoerd.
9. Tegen welke problemen ben je aangelopen in het project (planning, budget, samenwerking)?
Ondanks dat er in de planning al rekening mee was gehouden, duurde het verzamelen van informatie bij de bedrijven langer dan verwacht.
10. Wat heeft het project opgeleverd? Welke meerwaarde heeft het project gehad voor TNO en Nederland?
Beter zichtbaarheid van TNO in Europa.
Versterking van onze kennispositie of andere nl partners, stakeholders.
Beter positie om ons te mengen in het debat.
11. Heb je nu nog contact met de personen met wie je hebt samengewerkt?
N.v.t.

12. Kun je een professioneel beroep op hen doen?
N.v.t.
13. Welke kansen zie je voor dit netwerk in de toekomst?
N.v.t.
14. Welke wetenschappelijke publicaties heeft het project opgeleverd? Zijn deze gepubliceerd?
Diversen. Zie de zeer toegankelijke website van EF en onderstaande publicatielijst
15. Zijn er andere vormen van meerwaarde die je van belang vindt?
Goede rapportage die gebruikt kan worden om je snel in te lezen in een onderwerp. Internationaal werken is zeer leerzaam omdat je ziet hoe het ook kan in andere landen. De oogkleppen zijn (voor even) verdwenen.
16. Wat zouden we intern beter moeten regelen?
Kennismanagement rondom internationale projecten beter uitwerken. Bijv. door de website van TNO beter te benutten, door informatie van verschillende internationale projecten te bundelen en dit te koppelen aan internationale discussie. Bijv. door beter gebruik te maken van projectkennis bij collega's en project resultaten beter uit te nutten.

Publicatielijst

- Good practice guide to internal flexibility policies in companies. IWS Documented New, 30 March 2009. (Anneke Goudswaard).
<http://iwsdocumentednewsdaily.blogspot.com/2009/03/iws-dublin-foundation-internal.html>
- Guide to company flexibility practices. Eurofound News, April 2009. (Anneke Goudswaard, Peter Oeij, Tony Brugman).
<http://www.eurofound.europa.eu/press/eurofoundnews/2009/april/newsletter3.htm>
- Guide to company flexibility practices. Eurofound News 2009;4:1. (Anneke Goudswaard, Peter Oeij, Tony Brugman).
<http://www.ces.es/rp/boletines/BSumarios/lastsumarios/BoletinA/EuroNew4.PDF>
- Praktische richtlijn voor verbetering van flexibiliteit in organisaties. Plein, 15 april 2009. (Anneke Goudswaard).
<http://www.pleinplus.nl/default.asp?docID=12419&themaID=505&ond=nieuws>
- Richtlijn voor verbetering van flexibiliteit in organisaties. P&Oactueel - Management, april 2009. (Anneke Goudswaard).
<http://www.penoactueel.nl/management/richtlijn-voor-verbetering-van-flexibiliteit-in-organisaties-3790.html>
- Nieuwe Europese Flexicurity gids; praktische richtlijn voor verbetering van flexibiliteit in organisaties. TNO, 9 april 2009. (Anneke Goudswaard).
http://www.tno.nl/content.cfm?context=overtno&content=nieuwsbericht&laag1=37&laag2=69&item_id=2009-04-09%2011:39:47.0&Taal=1
- Nieuwe Europese Flexicurity gids; praktische richtlijn voor verbetering van flexibiliteit in organisaties. TNO Arbeid, 9 april 2009. (Anneke Goudswaard).
http://www.tno.nl/content.cfm?context=markten&content=markt_nieuwsbericht&laag1=52&item_id=2009-04-09%2011:39:47.0
- Optimaal organiseren van flexibiliteit: juist nu. TNO, 2009. (Anneke Goudswaard).
http://www.tno.nl/content.cfm?context=kennis&content=thema_case&laag1=437&item_id=1003&Taal=1

- Flexibiliteit en zekerheid gaan hand in hand. TNO Arbeid, 10 juni 2009. (Anneke Goudswaard).
http://www.tno.nl/content.cfm?context=markten&content=markt_nieuwsbericht&laag1=52&item_id=2009-06-10%2014:11:37.0

Project: HIRES.**DG Employment, het betrof een netwerkwerkgrant.**

1. Wat is de omvang in Keuro?

Hele voorstel: 200 Keuro.

Onderdeel TNO: 11 Keuro.

2. Hoeveel co-financiering vanuit welk vp (innovatie van arbeid, gevaarlijke stoffen, innovatie die werkt)?

11Keuro

Concurrentie Oost Europese landen op uurloon.

Cofinanciering werd min of meer verwacht. Alle andere onderzoeksinstituten deden dit ook.

3. Soort project: ontwikkeling, onderzoek, implementatie, consultancy, experimenteel of routine matig. Nieuwe kennis of kennistransfer (2-zijdig)?

Het project bestond uit een expertgroep welke een netwerk vormden. Voornaamste projectactiviteiten:

- Organisatie van workshops.
- Cases beschrijven.
- Analyse van bestaande data.

4. Past het project goed bij het TNO-strategie dan wel onze proposities?

Ja. Reorganisatie en de effecten op de gezondheid van werknemers is in deze tijd zeer van belang.

5. Wat is de doelstelling van het project geweest?

What data is available for monitoring the prevalent forms and effects of organisational restructuring at the European and national level? How are the effects of restructuring on individual health and organizational performance interrelated? What European policies might guide restructuring processes that reduce the negative health effects of restructuring best? How can the different groups of actors cooperate best to maintain organizational employee and community well-being? Which innovative restructuring approaches optimally account for the issue of health?

6. Is deze doelstelling gehaald?

Ja.

7. Zijn de projectresultaten goed benut of liggen er nog kansen?

Goed benut.

Eventueel: methoden ontwikkelen voor bedrijven bij reorganisaties

Mensen en bedrijven benaderen die positief hebben gereageerd in de workshops.

8. Met welke internationale partners heb je samengewerkt?

IPG U bremen Germany

Ericsson HRM Sweden

U Sassari Italy

FIOH Finland

WLRI Metropolitan Finland

BAuA Germany

NRCWE Denmark

Sinzheimer U Amsterdam

ILO Geneva Switzerland

ANACT France

UNISON UK

ASTREES France

CIOP-PIB Poland	
9.	Tegen welke problemen ben je aangelopen in het project (planning, budget, samenwerking)?
	Als TNO deelnemer heb je relatief weinig betaalde uren om aan dit project te besteden maar je wilt je niet 'drukken' voor alle werkzaamheden. Hoe daarmee om te gaan? Lastig.
10.	Wat heeft het project opgeleverd? Welke meerwaarde heeft het project gehad voor TNO en Nederland?
	Verstevinging netwerk Ervaring opdoen met Europese projecten Gevraagd worden voor presentaties ed. Nieuwe opdrachten.
11.	Heb je nu nog contact met de personen met wie je hebt samengewerkt?
	Ja. Het NEW OSH ERA voorstel is mede door dit netwerk tot stand gekomen.
12.	Kun je een professioneel beroep op hen doen?
	Jazeker. We weten nu beter bij welke instituten we kunnen aankloppen.
13.	Welke kansen zie je voor dit netwerk in de toekomst?
	We zien kansen om met dit netwerk in de toekomst gezamenlijk projecten uit te voeren en gezamenlijk subsidie aan te vragen.
14.	Welke wetenschappelijke publicaties heeft het project opgeleverd? Zijn deze gepubliceerd?
	Ja.
15.	Zijn er andere vormen van meerwaarde die je van belang vindt?
	Toegang tot kennis op laagdrempelige manier.

Project: EUROQUALE, KP7, SSH, Socio-economic sciences and Humanities.	
1. Wat is de omvang in Keuro?	TNO deel: 0,58 Meur. Hele voorstel: 2,6 Meur.
2. Hoeveel co-financiering vanuit welk vp (innovatie van arbeid, gevaarlijke stoffen, innovatie die werkt)?	97.888 EUR voor de komende drie jaar. Dit is 18% van het totale TNO budget. Vanuit VP Innovatie van Arbeid. Rol TNO: coördinator.
3. Soort project: ontwikkeling, onderzoek, implementatie, consultancy, experimenteel of routine matig. Nieuwe kennis of kennistransfer (2-zijdig)?	Het project levert input voor nieuw beleid op Europees niveau. Hier is behoefte aan omdat de Lissabonstrategie binnenkort af loopt. Het is de bedoeling sociale partners te raadplegen en stakeholders te consulteren. De output van het project wordt verspreid naar het Europees Parlement en Commissie en nationale beleids-makers.
4. Past het project goed bij de TNO-strategie dan wel onze proposities?	Ja. Het past inhoudelijk goed bij Gezond, Vitaal en Veilig. Daarnaast zou een monitor op internationaal niveau uitgevoerd worden, ook een van de specialiteiten van TNO. Op het lijf geschreven. Survey door TNS NIPO.
5. Wat is de doelstelling van het project geweest?	Kwaliteit van de nieuw gecreëerde banen in kaart brengen, en hoeveelheid banen. Vervolgens aanbevelingen geven hoe bij banengroei ook de kwaliteit geborgd kan worden.
6. Is deze doelstelling gehaald?	N.v.t. Het project is niet toegekend.
7. Zijn de projectresultaten goed benut of liggen er nog kansen?	N.v.t.
8. Met welke internationale partners heb je samengewerkt?	Voor het schrijven van het voorstel is gebruik gemaakt van het netwerk van onderzoeksinstituten van Irene Houtman.
9. Tegen welke problemen ben je aangelopen in het project (planning, budget, samenwerking)?	N.v.t.
10. Wat heeft het project opgeleverd? Welke meerwaarde heeft het project gehad voor TNO en Nederland?	Verstevinging netwerk. Ervaring opdoen met Europese projecten.
11. Heb je nu nog contact met de personen met wie je hebt samengewerkt?	Ja.
12. Kun je een professioneel beroep op hen doen?	Jazeker. En dat doen we ook.
13. Welke kansen zie je voor dit netwerk in de toekomst?	Opnieuw voorstellen indienen voor KP7. We kunnen een beroep doen op dit netwerk. Hangt aan Irene.
14. Welke wetenschappelijke publicaties heeft het project opgeleverd? Zijn deze gepubliceerd?	

N.v.t.

15. Zijn er andere vormen van meerwaarde die je van belang vindt?

Zelf initiatief genomen.

Irene is goed thuis in het onderwerp, goed netwerk.

Leerpunt: goed volgen van KP7 oproep.

PEROSH joint research project on MSD**1. Wat is de omvang in Keuro?**

Er is geen budget. Geen vast nummer, Ellen schrijft op een VP project, onder het kopje internationalisering is dit goedgekeurd. Op jaarbasis stop je er 5 dagen in. VP-project Gezond ondernemen, valt onder Innovatie van Arbeid.

Iedere deelnemer moet eigen broek ophouden. Anderen klagen ook dat er eigenlijk geen geld en tijd voor is

2. Hoeveel co-financiering vanuit welk VP (innovatie van arbeid, gevaarlijke stoffen, innovatie die werkt)?

N.v.t. alles wordt vanuit TNO VP gehaald.

3. Soort project: ontwikkeling, onderzoek, implementatie, consultancy, experimenteel of routine matig. Nieuwe kennis of kennistransfer (2-zijdig)?

Literatuuronderzoek, desk research; resultaten hiervan herordenen onder de kopjes van het voorstel: good practices, succes factoren.

4. Past het project goed bij het TNO-strategie dan wel onze proposities?

Draagt bij aan internationalisering van werk en netwerk; we investeren in PEROSH verband. Valt onder propositie Gezond, vitaal en veilig en draagt bij aan vergroting Qualys. Inhoudelijk niet erg uitdagend; het is puur een overzicht maken.

5. Wat is de doelstelling van het project geweest?

Succesfactoren voor aanpak MSD bepalen.

6. Is deze doelstelling gehaald?

Het project loopt nog.

7. Zijn de projectresultaten goed benut of liggen er nog kansen?

Workshop en paper worden georganiseerd. Doelgroep: collega deskundigen, PEROSH, etc.

Er zijn kansen richting bedrijven, bijvoorbeeld good practices ...

8. Met welke internationale partners heb je samengewerkt?

Het PEROSH netwerk.

9. Tegen welke problemen ben je aangelopen in het project (planning, budget, samenwerking)?

Nog geen problemen tegengekomen. Bekend beeld: altijd dezelfde PEROSH leden actief en anderen niet ... Andere PEROSH leden vertonen een beetje passieve betrokkenheid. Voortgang loopt traag. Projectleider is Prevent. Project lijkt een beetje ingericht om het samenwerken ... thema lijkt minder belangrijk. Het kabbelt een beetje voort, gevaar dat er geen of weinig resultaat. Ellen heeft in het VP een artikel als deliverable genoemd, dat loopt risico en de samenwerking binnen PEROSH.

10. Wat heeft het project opgeleverd? Welke meerwaarde heeft het project gehad voor TNO en Nederland?

- a. Zichtbaarheid van TNO in Europa.
- b. Imago TNO.
- c. Versterking van onze kennispositie of andere Nederlandse partners, stakeholders.
- d. Versterking internationaal netwerk.

Verwachtingen:
Voor Nederland weinig; er is al veel bekend; evt. zouden good practices en succesfactoren interessant zijn voor Nederlandse bedrijven en beleidsmakers
Voor TNO de deelname in het netwerk; zo vul je dit lidmaatschap in.
11. Heb je nu nog contact met de personen met wie je hebt samengewerkt?
N.v.t.
12. Kun je een professioneel beroep op hen doen?
Ja.
13. Welke kansen zie je voor dit netwerk in de toekomst?
Samenwerking met Prevent lijkt de moeite waard. Fransen en Engelsen hebben een andere benadering, een beetje klassieke arbobenadering, risicoblootstelling. Interessant netwerk bij een evt. call of tender.
14. Welke wetenschappelijke publicaties heeft het project opgeleverd? Zijn deze gepubliceerd?
Een artikel is voorzien.
15. Zijn er andere vormen van meerwaarde die je van belang vindt?
N.v.t.

PRIMA-EF project**1. Wat is de omvang in Keuro?**

De doorlooptijd van het project was 2 jaar.
Het TNO werkpakket werd door de EU gefinancierd voor circa 240 Keur.

2. Hoeveel co-financiering vanuit welk VP (innovatie van arbeid, gevaarlijke stoffen, innovatie die werkt)?

Vanuit het VP Innovatie van Arbeid is daar circa 120 Keur aan cofinanciering toegevoegd.

3. Soort project: ontwikkeling, onderzoek, implementatie, consultancy, experimenteel of routine matig. Nieuwe kennis of kennistransfer (2-zijdig)?

Het project wilde een raamwerk bieden voor bestaande kennis; dat bijeen brengen, waaronder een inventarisatie van goede praktijken.

Kortom een overzichtsstudie; inventarisatie van bestaande praktijken; nieuwe ontwikkelingen en witte vlekken signaleren; het bijeen brengen voor stakeholders: social partners, policy makers ...

Het project idee is ontstaan op een bijeenkomst van WHO collaborating centres; Anne Degrand (DG EMPL) wilde er iets mee; uit het Saltsa fonds is een voorbereiding gefinancierd; dit was het PRIMAT project (1 jaar); dit is overgelopen naar PRIMA EF KP6 proposal en vervolgens gefund vanuit het Zesde Kaderprogramma.

4. Past het project goed bij het TNO-strategie dan wel onze proposities?

Het past goed bij onze propositie. In zekere zin verbindt het de bestaande aandacht voor psyche, monitoring en gezond ondernemen. Psychosocial risk management staat centraal; er is relatief weinig aandacht geweest voor een meer positieve benadering zoals bevlogenheid. Het project past prima bij de propositie Gezond, vitaal en veilig.

5. Wat is de doelstelling van het project geweest?

Een gezamenlijk Europees raamwerk te ontwikkelen, waarin alle relevante benaderingen m.b.t. psychosocial risk management een plaatshebben, en kennis uit diverse delen van Europa bij elkaar wordt gebracht, met betrokkenheid van en draagvlak bij Europese stakeholders (social partners, policy makers, experts).

6. Is deze doelstelling gehaald?

Het raamwerk is ontwikkeld.

De WHO (ook partner in het project) heeft het geadopteerd; en publiceert een boekje hierover (nu in 6 talen) dat inmiddels in het Japans en Chinees wordt vertaald (door partijen die het daar willen gebruiken).

Aantal beleidsmakers en nationale instituten gebruiken het. BauA en ISPESL zitten het dichtst bij de beleidsmakers; Het Noorse oliebedrijf STAToil wil er iets mee doen ...in Engeland is er een recent contact van de Engelse consortiumspartner met BSI (British Standardisation Institute) om op basis hiervan een UK standaard te ontwikkelen (met de bedoeling die internationaal te gaan promoten).

DG EMPL doet er niet veel mee; Anne Degrand heeft binnen DG EMPL een functie in een andere afdeling. Door DG Empl is aansluiting gezocht bij het Europees stress covenant en covenant over pesten en agressie; men weet dat het raamwerk

	er is; zicht op gebruik is niet duidelijk.
7.	Zijn de projectresultaten goed benut of liggen er nog kansen?
	Met een deel van het netwerk is het ESENER project opgezet voor EU OSHA. Monitoring kansen zijn goed belegd, maar wat betekent het voor gezond ondernemen? Gerard is daar trekker van. Er is een kans om bij STATOIL hiermee verder te gaan. Partner bij verdere implementatie zou, naast I-WHO, ook TNO kunnen zijn of FIOH. CIOP heeft veel geleerd en kan het verder uitdragen in Oost-Europa. Er is een vervolgproject opgezet voor training materiaal met LEONARDO financiering; PRIMA ET project. PRIMA-EF heeft al in twee andere projecten tot vervolgoopdrachten geleid (van ca 80 k€ en van 25 k€... wel ook met weer 25 k€ cofinanciering) en wellicht nog tot een ander (offertes staan uit tot max. 70 k€) voor TNO.
8.	Met welke internationale partners heb je samengewerkt?
	PEROSH partners en de University of Nottingham, alsmede WHO waren/zijn consortium partners; side partners o.a. ILO en Europees Agentschap.
9.	Tegen welke problemen ben je aangelopen in het project (planning, budget, samenwerking)?
	Uitloop met 2 a 3 maanden. Partners waren actief; Polen vonden het het moeilijkst. Goede partners met hun eigen kwaliteiten. Binnen BAUA liep een ander project PROMENTAL daar is helaas geen link mee gelegd. Gerard heeft de link naar het ENWHP gelegd.
10.	Wat heeft het project opgeleverd? Welke meerwaarde heeft het project gehad voor TNO en Nederland?
	- Zichtbaarheid van TNO in Europa. - Imago TNO. - Versterking van onze kennispositie of andere Nederlandse partners, stakeholders. - Stevig consortium dat met elkaar verder wil. - Opbouw sterk internationaal netwerk (met name met sociale partners en beleidsmakers).
	SZW is wel uitgenodigd, maar laat weinig betrokkenheid zien. Via de ESENER survey vond wel vernieuwend veldwerk EU breed plaats. Gerard wil de kennis doorvertalen in EU mental health project van ENWHP. Gerard heeft i.s.m. Nottingham de link met CSR uitgewerkt (expliciete vraag van DG Employment). Het raamwerk is vorm gegeven op bedrijfsniveau en nationaal niveau. Doorlichting van landen en bedrijven lijkt hiermee mogelijk. Het wordt door betrokkenen gezien als een toonaangevend project in Europa, het levert ook kansen op voor een standaard op mondiaal niveau. Er is belangstelling van deskundigen in VS en Japan om dit raamwerk ook daar in te zetten. Een Turkse delegatie bij SZW was bekend en erg enthousiast over dit project. Contacten met DG EMPL en Sanco zijn moeizaam. Voor Sanco is mental health van groot belang. PRIMA EF probeert hier aan te sluiten.
11.	Heb je nu nog contact met de personen met wie je hebt samengewerkt?
	Ja.
12.	Kun je een professioneel beroep op hen doen?
	Ja.

13. Welke kansen zie je voor dit netwerk in de toekomst?

Het zou mooi zijn als het raamwerk meer specifiek gemaakt wordt, bijvoorbeeld in de olie- en gassector, STATOIL. Noorwegen wil in de hele olie- en gas sector dit implementeren.

Andere subthema's zouden hieraan gekoppeld kunnen worden; bijvoorbeeld heeft werkdruk invloed op veiligheid in industrie ...

Goede praktijken uitbreiden en meer evidence based ...

Meer positieve kant benadrukken van het thema, well being at work, bevlogenheid.

Tijdens de ICOH conferentie komt er een side meeting voor dit netwerk. In juni 2010.

14. Welke wetenschappelijke publicaties heeft het project opgeleverd? Zijn deze gepubliceerd?

Er zijn peer reviewed publicaties onderweg, maar niet door TNO. Men had graag een themanummer willen maken, maar dat is lastig ... want het is geen echt empirisch onderzoek geweest.

Wel is er een boek waarin de wetenschappelijke basis is vastgelegd.

15. Zijn er andere vormen van meerwaarde die je van belang vindt?

De poging tot een EU en mondiale standaard is van belang ... Hoe ga je Psychosociale risico's managen?

De netwerkvorming en alle vervolgactiviteiten rondom dit thema zijn van belang.

WHO connectie is van belang.

Leerstoel Gerard is van belang; kan uitbreiding worden.

Er is nog een zijlijn rondom CSR.

Project: PSYRES**Psychological health and well-being in restructuring: key effects and mechanisms.**

1. Wat is de omvang in Keuro?
Hele voorstel: 200 Keuro.
2. Hoeveel co-financiering vanuit welk vp (innovatie van arbeid, gevaarlijke stoffen, innovatie die werkt)?
20Keuro in het eerste jaar.
30Keuro in het tweede jaar.
Cofinanciering nodig: andere onderzoeksinstituten deden hetzelfde.
3. Soort project: ontwikkeling, onderzoek, implementatie, consultancy, experimenteel of routine matig. Nieuwe kennis of kennistransfer (2-zijdig)?
Nieuwe kennis verzamelen en verspreiden
4 workpackages.
4. Past het project goed bij het TNO-strategie dan wel onze proposities?
Ja.
5. Wat is de doelstelling van het project geweest?
Het betreft een onderzoeksvoorstel dat nog moet worden uitgevoerd.
6. Is deze doelstelling gehaald?
N.v.t.
7. Zijn de projectresultaten goed benut of liggen er nog kansen?
N.v.t.
8. Met welke internationale partners ga heb je samengewerkt?
Finnish institute of occupational health
NRCWE, Denmark
Central institute of Labour protection – national research institute Poland.
9. Tegen welke problemen ben je aangelopen in het project (planning, budget, samenwerking)?
De samenwerking verliep zeer goed. Dit heeft o.a. gelegen aan op tijd beginnen en goed afstemmen. Schrijven van het voorstel is verricht volgens het model dat gepresenteerd werd in de Hyperion cursus. (*was mede georganiseerd door TNO Industrie*)
10. Wat heeft het project opgeleverd? Welke meerwaarde heeft het project gehad voor TNO en Nederland?
N.v.t.
11. Heb je nu nog contact met de personen met wie je hebt samengewerkt?
Ja. Het project wordt nu uitgevoerd.
12. Kun je een professioneel beroep op hen doen?
Jazeker.
13. Welke kansen zie je voor dit netwerk in de toekomst?
Gezamenlijk projectvoorstellen schrijven en uitvoeren.
14. Welke wetenschappelijke publicaties heeft het project opgeleverd? Zijn deze gepubliceerd?
N.v.t.
15. Zijn er andere vormen van meerwaarde die je van belang vindt.
-
16. Wat zouden we intern beter moeten regelen?

Beter plannen en coördineren van internationale tenders, grants, calls.
Delen van kennis, vaardigheden en goede 'paragrafen' bij het schrijven van voorstellen.
Ondersteuning, financieel en administratief beter regelen.
Op de hoogte zijn van elkaars netwerken en deze netwerken delen.

17. Wat is er nodig om internationaal te werken?

Intuïtie voor wie geschikt is om samen te werken.

TOPIC Centre Bilbao	
1. Wat is de omvang in Keuro?	Voor de 5 projecten in 2009 staat 42 Keur gereserveerd. Dit zijn projecten waar TNO aan deelneemt als partner of taskleader. De gemiddelde omvang van EU OSHA financiering per jaar ligt tussen de 40 en 50 Keur.
2. Hoeveel co-financiering vanuit welk VP (innovatie van arbeid, gevaarlijke stoffen, innovatie die werkt).	De cofinanciering per jaar vanuit het VP Innovatie van Arbeid is gemiddeld 35 Keur.
3. Soort project: ontwikkeling, onderzoek, implementatie, consultancy, experimenteel of routine matig. Nieuwe kennis of kennistransfer (2-zijdig)?	De projecten kenmerken zich door kennistransfer vanuit Nederland naar de EU, vaak goede aanpakken van Nederland. Maar ook het maken van instrumenten voor bedrijven die eenvoudig overdraagbaar zijn. In de projecten komt zelden kennis naar boven die nieuw of innovatief is voor Nederland. De projecten voor het Topic Centre starten na een request for work van EU OSHA, de klant.
4. Past het project goed bij het TNO-strategie dan wel onze proposities?	Inhoudelijk ja, het gaat over opkomende risico's in brede zin, dus: psychosociaal, chemische risico's, fysieke risico's, etc. De belangrijkste propositie betrokken bij het Topic Centre is Gezond, vitaal en veilig, maar ook BU-breed en BU-overstijgend wordt expertise ingezet. Soms doen ook collega's van Zeist mee.
5. Wat is de doelstelling van het project geweest?	De doelstellingen worden in de request for services aangegeven en zijn heel uiteenlopend. Het is vaak niet heel uitdagend innovatief onderzoek. Soms is het geen onderzoek, maar het vervaardigen van een instrument of checklist. Echter, voor ons is het vooral van belang ons te profileren als kennisleverancier. Men zoekt experts op een bepaald expertise gebied. TNO kan zich daarmee prima profileren. Goed om in een breed consortium samen te werken met veel buitenlandse partners.
6. Is deze doelstelling gehaald?	Resultaten worden altijd behaald ...
7. Zijn de projectresultaten goed benut of liggen er nog kansen?	In het begin was men wat passief, waar komt Bilbao mee, vroeg men zich af. Beter is het om de agenda eerder te beïnvloeden. Bijv. Dietmar Reinert, een van de deelnemers in het Topic centre, gaat naar Bilbao om te vragen welke onderwerpen van belang zijn. TNO wordt met naam vermeld in de publicaties. We kunnen meer gebruik van maken van de publiciteit die dat met zich meebrengt. Soms krijgen we een uitnodiging om presentaties te geven in Bilbao.
8. Met welke internationale partners heb je samengewerkt?	Een groot internationaal netwerk met PEROSH en niet-PEROSH leden.
9. Tegen welke problemen ben je aangelopen in het project (planning, budget, samenwerking)?	Budget is mager en cofinanciering moet er bij. Request of services zijn soms niet helder. Sommige rapporten moeten vaak terug voor herschrijving. Sommige partners zijn lastig.

10. Wat heeft het project opgeleverd? Welke meerwaarde heeft het project gehad voor TNO en Nederland?

- a. Zichtbaarheid van TNO in Europa.
- b. Imago TNO.
- c. Versterking van onze kennispositie of andere Nederlandse partners, stakeholders.
- d. Versterking internationaal netwerk.

Meerwaarde voor TNO:

- Inbrengen van kennis over NL. Bijvoorbeeld de arboconvenanten of arbocatalogi.

Meerwaarde voor NL:

- Inbrengen van kennis over NL. Bijvoorbeeld de arboconvenanten of arbocatalogi.
- Zorgt voor goed imago van NL en haar arbobeleid.

TNO is in EU meer brenger dan haler ...

11. Heb je nu nog contact met de personen met wie je hebt samengewerkt?

Ja.

12. Kun je een professioneel beroep op hen doen?

Ja.

13. Welke kansen zie je voor dit netwerk in de toekomst?

Consortiumvorming voor andere projecten. De grote MSD tender voor DG EMPL is met partners uit dit netwerk gewonnen. Meer vanuit het netwerk van het Topic centre gaan kijken naar tender kansen. Fase 2 van het RIE digirie gaat via het Topic centre lopen.

14. Welke wetenschappelijke publicaties heeft het project opgeleverd? Zijn deze gepubliceerd?

Meer populair wetenschappelijke publicaties voor OSH professionals en bedrijven: het veld.

15. Zijn er andere vormen van meerwaarde die je van belang vindt?

Versterkt onze rol en positie als nationaal onderzoeksinstituut in Nederland.

Je krijgt meer inzicht in hoe andere instituten werken en wat daar loopt en dat kan weer nuttig zijn voor NL. Interessant voor SZW.